

Rus- og psykiske helsetenester

Samhandling med og om personar med valdsrisiko.

Dialogmøte i Helse Fonna 01.02.2023.

Disponering

- Risikoåtferd
- Kommunalt lovgrunnlag
- Samarbeid med pasientar og ulike aktørar
- Kommunen sine erfaringar

Risikoåtferd

- Ulik tilnærming til ulike personar / hendingar.
- Personar med «kriminell identitet»
- Personar med alvorlege vrangforestillingar

Lovgrunnlag

- Kommunen sitt ansvar
 - Alle som oppheld seg i kommunen kan ha rett på tenester etter til Helse og omsorgstenestelova / Pasient og brukerrettighetslova.
 - Tiltaka er frivillige og brukar må ha fylla vilkåra for å få tiltak etter lova.
 - Tvang kapittel 9 og 10 i HOL.

Lovgrunnlag forts.

- Andre kan ha formeiningar eller tilråingar om hjelp, men det er kommunen som vurderer, og evt. avgjer kva brukaren har rett på.
- Personar på TUD, administrativt eller på dom, som oppheld seg i kommunen, har på lik linje som andre rett til tenester av kommunen dersom dei fyller vilkåra for å få hjelp, og vil ta i mot slik hjelp.

Lovgrunnlag forts.

- Kommunen har ikkje lov å overvåka, eller avgrensa personar sin handlefridom, inkludert dei på TUD.
- Det er bebuar som har råderett over eige husvære, leigt eller eigd.
- Kommunen har ikkje ansvar for samfunnsvernet rundt TUD pasientar, eller andre Jfr. Sifer 2020
- Kommunen har både rett og plikt til å varsle politi i gitte situasjonar.

Lovgrunnlag forts.

- Arbeidsmiljøloven - eit likestilt lovverk
 - Alle har rett på ein trygg arbeidsplass
 - Arbeid skal organiserast slik at det reduserer faren for at tilsette blir utsett for skader, inkludert trugsmål og vald.

Lov om psykisk helsevern

- Spesialisthelsetenesta handterer dette lovverket, ikkje kommunen.
- Tvang kan berre nyttast når pasienten fysisk er i institusjonen. Ein kan ikkje «ta tvangen ut i husværet». Jfr. §11 i Psykisk helsevernforskrifta.
- Kommunen kan dela ut medisin dersom pasient godtar det.

Kommunale oppgåver

- Praktisk bistand
- Bustad
- Råd og rettleiing
- Helsehjelp
- Aktivitetar

Samarbeid

- Føresetnad for samhandling er at ansvars- og oppgåvefordeling mellom aktørane er kjent og akseptert, **inkludert begrensingane ein har.**
- Alle partar må «ta sitt» ansvar.
- Ha eit klart skilje mellom tenesteyting utøving av makt.

Utfordringar:

- Utfordringar sett frå kommunen;
 - Enkelte får eit for stort handlingsrom før samfunnet grip inn
 - Urealistiske / ulovlege forventningar om utøving av kontroll
 - Lite tilgjengelege NAV kontor
 - Aktørar «definerer seg delvis ut», t.d. politi spesialisthelsetenesta.
 - Nemnde forhold kan føra til auka press på heimeteneste / miljøpersonal, og høgare konfliktnivå med brukar og andre aktørar.

Syn på tvang

- Spes.ten vil ha tvang ut i kommunen
 - Forerslår «frivillig tvang»
 - «PU diagnose»
- Kommunen jobbar mot bruk av tvang ute i bustadane.

Kva er vanskeleg for kommunen å handtera?

- Hyppig og alvorleg valdsbruk mot tilsette som skal gi hjelp.
- Valdlege personar i bufellesskap / tette buområde kan og føra til alvorleg valdsbruk mot medbebuarar og tilsette.

Kva er vanskeleg forts.

- Ein kan ikkje førebyggja all type hendingar med høgare bemanning.
- Impulsive valdshandlingar skjer uavhengig av kor mange som er på jobb / i nærleiken.

Risikovurderingar ved utskriving

- Utgjer personen ein stor risiko for dei som skal gi hjelp?
- Vil personen faktisk ha hjelp av kommunen og samarbeida om det?
- Kva var situasjonen før innlegging.

Kommunen sine erfaringar.

- Personar med stor valdsrisiko skal ikkje plasserast i bufelleskap.
- Alle treng ikkje 24/7 tiltak og er ikkje skikka til å bu så tett på andre
- Alle kan ha tilgang til 24/7 tenester utan å bu i eit felleskap.

Kommunal tilnærming

- Personar med høg valdsrisiko må ute i kommunen få ei type oppfølging som reduserer risikoen for dei som gir hjelp.
- Oppsøkjande heimeteneste er den beste løysinga.
- Risikovurdera «der og då» og trekkja seg ut sersom personen er aggressiv. Gi hjelp når personen vil ha hjelp.
- All vald og trugsmål mot tilsette blir politianmeldt.

Kommunal tilnærming forts.

- Kommunen må tenkja at ein skal vera ein del av deira liv, heile livet deira.
- Vår framferd i dag er med på å avgjera om me får hjelpa dei i morgon, neste veke eller om 1, 5 eller 10 år.
- Dersom me blir opplevd som ein trussel, vil det gå ut over vår evne til å løysa dei oppgåvene som er kommunen sitt ansvar.

Geografi

- Bustadar til personar med valdstendensar
 - Ikkje i små nabolag - midt i byggjefelt.
 - Sentrale bustadar er mest aktuelle
 - Lettare å fanga opp uønska åtferd i sentrale område.
 - Nokon kan bu grisgrendt.

Oppsummering

- Har foregått ei nedbygging av institusjonsplassar for denne gruppa fram til no, kanskje og ei naiv førestelling om at alt kan løysast ute i kommunen.
- Lovendring har ført til at fleire vil bli dømde til tvunge psykisk helsevern og tvungen omsorg.
- Kva konklusjonar trekkjer me av det?

Oppsummering forts.

- Trygga alle heimebaserte tenester.
- Kost / nyttevurderingar rundt bufelleskap for denne gruppa.
- Regionale institusjonar/bustadar i regi av HF for dei som ikkje kan bu i kommunen?